

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

2. Ultimum argumentum principale ponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95871)

Dei constitui relationibus rationis, intelligendum id esse, quoad nostram cognitionem, non quoad eorum constitutionem.

352 Sed contra; quia hæc solutio non est ad rem; quia questio non sit de cognitione actuum liberorum Dei, sed de eorum esse; quod ipsorum cognitionem antecedit.

353 Dices, & est aptior solutio, actum liberum non constitui per relationem formalem rationis, sed per fundamentum talis relationis, explicatum per respectus rationis supradictos.

354 Sed contra insurgit efficacissime P. Suarez inquirendo ab adversariis, quid sit in divina voluntate tale fundamentum; aut enim est ipsum velle Dei necessarium, ut sic, aut aliquid à parte rei ei formaliter superadditum; primum dici non potest, tum quia illud fundamentum semper, ac necessario est; posito autem eodem fundamento, & termino, eadem relatio nata est constringere, siue rationis siue realis: esset ergo illa relatio non libera, sed necessario, tum etiam quia ex modo concipiendi nostro constat, ex solo velle Dei necessario ut sic nullam nobis præberi occasionem apprehendendi relationem aliquam, vel habitudinem ad objecta creata; quia per illud velle ut necessarium solum concipimus Deum ut se amantem: ergo in illo ut sic nulla relatio rationis ad creaturas ut in seipsis existentes fundari potest; si autem dicatur secundum, inciditur in opinionem Caietani ab omnibus Theologis catholicis reprobata, nobisque in fine huius questionis fortiter oppugnanda, nam illud additum aliquid rei est, non rationis, quia est fundamentum ex parte Dei & volitionis eius, ut cum illo respectu concipi possit, ostendimus autem iam huiusmodi fundamentum non esse aliquid rationis, sed rei; alias si illud fundamentum esset ens rationis de eodem, & contra ipsum insurgerent omnia supra posita argumenta, & præterea proceditur in infinitum.

355 Rursus illud non potest esse aliquid necessarium si ens reale est; tum quia dicitur esse quid additum ipsi velle necessario; tum etiam quia non magis posset esse fundamentum, quam ipsum velle necessarium ut sic: ergo erit aliquid liberum quo Deus proxime, ac formaliter constituitur actu volens creaturas; hoc autem ipsum est quod Caietanus assererat.

356 Et confirmatur primo, quia impossibile est transire à contradictorio in contradictorium; nisi facta aliqua mutatione, vel additione in altero extremo; sed Deus quatenus præcise volens actu necessario ut sic non est volens creaturas futuras aut existentes (loquor semper de voluntate creaturarum in se ipsis, ut omittam complacentiam earum secundum esse, quod habent in omnipotentia) & deinde intelligitur volens creaturas futuras, & existentes: ergo necesse est aliquid esse additum vel ipsis, vel creaturis, ratione cuius intelligatur interea esse illa habitudo, quæ antea non erat; sed non potest additio intelligi facta creaturis, ut ostensum est: ergo esse debet in voluntate divina.

357 Urgetur amplius; quia fundamentum relationis rationis, quod ex parte rei sumitur, aliquid reale esse debet; nam si esset aliquid rationis procederetur in infinitum, & totum esset mera fictio; aliquid ergo supponitur in re, quod occasionem præbet intellectui ad fabricandum respectum rationis, & illud vocamus fundamentum ex parte rei; hoc ergo fundamentum in presenti

esse non potest, nisi vel aliqua res extra Deum extrinsece denominans ipsum vel aliqua res intra Deum ipsum: primum dici non potest in præsens, quia ut contra opinionem Patris Herize ostendimus, Deus non dicitur volens per extrinsecam denominationem, nec cogitari potest, à quo proveniat illa extrinseca denominatio, nam vel proveniat à creatura possibili, ut sic, & hoc non; tum quia alias illa non esset denominatio libera, sed necessaria, tum etiam quia esset indifferens, & communis omni rei possibili, vel proveniat à creatura ut futura, vel existente aliquando, & hoc etiam dici non potest; quia omnis creatura est actu existens, vel futura eo quod Deus per voluntatem suam libere vult eam esse: ergo relatio, quam Deus, ut actu volens dicit ad talem creaturam, non potest fundari in denominatione sumpta ab ipsa creatura, ut existenti, vel futura; nam Deus sicut ex se solo se libere determinat, ut hoc velit potius, quam illud, ideo non videtur ille respectus posse prius, in alio extra Deum fundari, sed potius in ipso met Deo, & in ipsa eminentissima perfectione divini esse, eo modo quo à nobis explicabitur questione sequenti.

SVBSECTIO II.

Ultimum argumentum principale ponitur.

358 **Q**uia si actus liber Dei efficax producendi Petrum, & scientia visionis videns producendum esse Petrum constituerent formaliter, & essentialiter per relationem rationis provenientem à Petro creando; sequeretur manifeste eodem modo convenire Deo hæc nomina, creator Dominus, ac hæc sciens Petrum esse futurum, & libere volens creare Petrum quantum ad hoc, quod eorum materiale significatum, cui relationes conveniunt, sit Deus in quantum pollet scientia simplicis intelligentiæ simpliciter necessaria, & absoluto, ac simpliciter necessario amore complicitiæ, per quos actus potens est creare, ac dominari; sed significatum formale horum omnium nominum sit relatio rationis creaturis accepta.

359 Consequens autem esse falsum, patet ex D. Th. 1. p. 1. q. 14. art. 15. ad 1. dicente [Dominus Creator, & huiusmodi: prædicata important relationes, quæ consequuntur actus, qui intelliguntur terminari ad ipsas creaturas secundum quod in se ipsis sunt, & ideo varie de Deo dicuntur secundum variationem creaturarum.]

360 Sed scientia, amor & huiusmodi important relationes, quæ consequuntur actus qui intelliguntur in Deo esse & ideo invariabiliter prædicantur de Deo] quod discrimen intelligendum est, non de significato materiali (cum evidens sit, & de fide Deum secundum essentiam, & secundum essentialem sibi sapientiam, voluntatem, & potentiam esse Creatorem) sed intelligentium est sine dubio de significato formali, à quo nomen Creatoris imponitur, ut optime docuit Magister sententiarum in 1. dist. 35. ad hoc iuxta; his verbis: [Creator ita dicitur relative, ut essentiam non significet; at vero præscientia, prædestinatio, & dispositio significant essentiam.] Quibus verbis subscripsi Sanc. Bonaventura ibidem dub. literali 4. & magis explicat Ricardus in fine distinctionis eiusdem, ut

vt creator asserat, relationem secundum rationem, non vero præscientia; prædestinatio, & dispositio. Clarius autem, & magis acute explicat hanc doctrinam Henricus quodlibet 9. q. 1. distinguens in Deo duplices relationes rationis quædam sunt, quæ secundum rem præsupponuntur aliquomodo in creatura, & per quandam correspondentiam vt ipse ait, formantur in alio extremo, scilicet Deo, & huiusmodi sunt relatio Creatoris, Domini, & similes, quæ actionem transeuntem consequuntur; alia vero sunt, quæ per se primo formantur in ipso Deo, vt relatio prædestinantis, eligentis, volentis, &c. in hoc ergo genere collocandus est hic respectus, quem intelligimus consequi ad determinationem liberam; fundamentum ergo eius non in aliqua re extrinseca, sed in ipso Deo querendum est, quia in voluntate, & ante volitionem liberam nihil supponi potest, sed potius ipsa determinatio libera supponitur ante omnem creaturam, & mutationem eius; quia omnis varietas, quæ in obiectis intelligi potest, ab ipsa voluntate tanquam à causa prima causatur, & primo, ac per se originem trahit ab ipsamet omnibus aliis eodem modo se habentibus, & ideo intime in illa esse debet fundamentum talis respectus, in quo distinguitur à denominatione creatis, & producentis Petrum, quæ à creatione, seu productione Petri originem trahens, refunditur in Deum; ergo non eodem modo conueniunt Deo denominationes Domini, & creatis, ac denominationes volentis, & scientis.

361 Vrgetur amplius, quia ex sententia aduersariorum vana redditur illa quæstio, vt optime notat P. Ruiz, quæ Theologorum omnium consensus censetur esse grauissima videlicet, vtrum præscientia nostrorum operum supernaturalium impulerit Deum, vt homines istos potius, quam alios prædestinauerit; vel potius Dei prædestinatio causa fuerit meritum, & consequenter prædestinatio determinauerit intellectum Dei, vt præsciret homines istos esse bene operaturos finaliter. Nam apud omnes catholicos est certum fidem, & obseruantiam diuinæ legis perseuerantem vsque ad finem vitæ causam meritoriam, & rationem esse gloriæ, quo supposito, relationes rationis constituentes diuinam præscientiam, & prædestinationem eodem ordine se respiciunt necessario; nec erit possibile etiam de potentia absoluta, vt prædestinatio ad gloriam sit ratio causandi merita, ita vt propterea Deus efficaciter moueat Petrum ad fidem, & opera pietatis, quoniam cum prædestinauit ad gloriam, vbi est ergo illud *ad Roman. 9.* [non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei.]

362 Et infra, [cuius vult miseretur, & quem vult in durat?] quod certissimum est in voluntate antecedenti, quæ prius terminatur ad gloriam quam respiciat merita in omnium sententia. Deinde quia voluntas creata realiter, & vere concurret cum Deo ad producenda quælibet opera pietatis, quibus obtinetur gloria; sed ex istis operibus, vel ex concursu Dei ad illa resultat relatio rationis, qua completur, & vltimate constituitur determinata prædestinatio Petri: ergo voluntas Petri causa est, vt ipse sit prædestinatus. Nec potuit aliter prædestinari, nisi prædicta causalitate, præterea, sic enim fuit impossibile conditionali scientia futurorum operum dirigi Dei prouidentiam, vt hominem constituat in circumstantiis, sub quibus præuidet, esse bene operaturum, & perseueraturum.

Declaratur euidentius hæc veritas in reprobatione, in cuius tractatu omnes Doctores tanquam indubitabile supponunt, fuisse possibile saltem de potentia absoluta non reprobare homines, nisi propter præuisa peccata finalia. Similiterque fuisse possibile reprobare ante præuisionem volendo negare illis prædestinationem; hæc autem possibilitate præsupposita, Doctores ita reiciunt alteram partem, vt eo ipso putent, alteram partem esse concedendam, nec detur medium inter vtramque. Contra vero sententia, quam in præfati refellimus, vtramque partem excludit vt impossibile de potentia absoluta, nam finalia peccata, & eorum actualis permissio prior est, & quasi origo relationis rationis, qua Dei volitio necessaria, & ex se indifferens completur, & vltimo constituitur in ratione volitionis reprobantis determinate Iudam v. g. eadem autem, vel alia relatione proveniente ex eadem origine constituitur scientia Dei ex se indifferens in ratione scientis determinate finale peccatum Iudæ; quapropter nec fuit possibile præuisionem finalium peccatorum fuisse motiui, aut rationem reprobationis, nec fuit possibile Deum velle negare prædestinationem Iudæ prius ratione, quam præuideret illius finale peccatum. Vtrumque namque simul absque prioritate, aut causalitatis ordine concurret, videlicet determinata reprobatio, & determinata præscientia, nam vtramque determinat, complet, & constituit relatio veniens ab eadem origine.

Præterea sequitur ex hac sententia, vanam esse 364 disputationem, & controuersiam, quæ maximæ difficultatis semper apud Theologos exstitit, Vtrum Deus vniretur humanitati, etiam si Adamus non peccasset, quoniam quantum ad exteriores effectus constat originali peccato Adami damnatum fuisse genus humanum, & à Christo Domino à captiuitate peccatorum, & Dæmonis seruitute redemptum, ac liberatum, quamobrem relationes rationis ab his actionibus Dei, vel Adami resistentes in diuinam scientiam, & volitionem non potuerunt aliter esse, nisi eodem ipso modo, quo de facto sunt ex suppositione peccati Adami; nam si non variatur res; vnde provenit relatio rationis, non potest variari ipsa relatio supposita inuariabilitate summa rei denominatæ, quæ est necessarius amor complacentiæ rerum possibile; qui nulla ratione potest nunc denominari decretum liberum incarnandi, licet Adamus non peccaret; falsum igitur erit, quod Sanctus Thomas, & ceteri tractatores illius quæstionis supponunt quasi certum, decisionem illius esse querendam ex libera Dei voluntate, quæ reuelata est in sacris litteris; sequela probatur, contradictionem implicat aliter esse decretum illud quam modo prædicto; ergo non pendet ex diuina libertate.

Tandem sic argumentor, quia actus liber Dei, 365 v. g. prædestinatio actu datur ab æterno, & actu ab æterno nullus datur respectus rationis: ergo actus liber Dei ab æterno non constituitur per respectum rationis. Maior latissime à nobis supra probata manet. Minor sic demonstratur; quia nullus effectus datur actu ante existentiam causæ, & quando non existit illa; sed ab æterno nulla creatura existit, quæ est causa entis rationis: ergo ab æterno nullus datur actu respectus rationis; maximum enim poterit dici esse futuros respectus rationis ab æterno, sicut sunt futura ab æterno creaturæ intellectuales; atqui decretum prædesti-

nandi non solum est futurum ab aeterno, sed actuale, & praesens, & id quod est actuale, & praesens, non potest actu esse, & actu constitui per constitutum futurum sicut v. g. hodie non potest actu constitui in esse praesentis Petrus per animam rationalem, quae actu non est praesens sed solum est futura, & erit postea: ergo decretum praedestinandi, quod actu fuit praesens ab aeterno non constituitur ab aeterno per respectum rationis.

366 Contra Patrem Vazq. peculiariter se se offerunt manifeste contradictiones: nam ipse aperte docet, ut videbimus tract. de ente rationis deum nullo modo cognoscere ens rationis, & ex alio capite docet, Deum cognoscere sua decreta libera, tum quia fides docet hoc, tum etiam quia evidens lumen naturae ipsum demonstrat, quis enim potest negare ipsum Deum cognoscere id ipsum, quod decernit; quomodo enim decerneret, aut quomodo amaret sine cognitione illius quod amat; nihil enim voluit quin praecognitum; aut quomodo revelaret multis praedestinationis mysterium, ut posse revelare docet Concilium Tridentinum, nisi ipse deus cognovisset praedestinationem quam revelaret, praecipue quia in hoc peioris conditionis esset Deus, quam homo.

367 Ex alia autem parte dicit, decretum liberum Dei constitui per ens rationis, sed non cognitis ultimis constitutivis rei non potest cognosci res constituta per illa; v. g. non cognito rationali, quod est ultimum constitutum hominis nullo modo potest cognosci homo, & non cognito esse à se, aut non perspecta intellectione purissima, nullo modo potest cognosci Deus; ratio est manifesta, quia praedicatum essentiale alicuius est illud ex propria definitione sine quo nec esse, nec intelligi potest res.

368 Sed respectus rationis per vos est formalissimum & ultimum per se constitutum actus liberi essentialiter: ergo non cognito tali respectu rationis à Deo, nullo modo potest cognosci ab ipso actus liber; atqui ex alio capite per vos cognoscitur, & comprehenditur à Deo: ergo per vos actus liber cognoscitur, & non cognoscitur ab ipso quae sunt manifestae contradictiones.

SECTIO IX.

Sententia Patris Suarez, ut ab ipso explicatur, refellitur.

369 PRIMO, & in memoriam revoco id, quod P. Suarez docet, ut patet ex verbis ipsius adductis supra, dum eius sententiam in medium proculimus, videlicet, actum liberum Dei, esse contingentem & posse abesse, & adesse, non quoad esse, & entitatem, sed solum quoad terminationem in quo discrimen ponit inter actum liberum creatum, & diuinum, quia actus liber creatus quoad esse est contingens, quoad terminari vero non. Deinde docet P. Suarez, terminationem illam constituere formalissime actum liberum Dei, quia actus liber dei formalissime debet habere indifferentiam ad volendum & non volendum: quia Deus ita amat, ut poterit non amare. Quibus positis sic argumentor.

370 Quia vel illa terminatio per quam constituitur actus diuinus in esse liberi intrinsece, & formaliter, est ipsum esse divinae volitionis necessariae, vel est ipsum esse Dei, aut est esse creatum

distinctum realiter ab esse dei; aut est medium à parte rei inter esse creatum & increatum, ita ut nec sit deus, nec creatura; hoc ultimum dici non potest, quia ut ipse P. Suarez late demonstrat in metaphysica ens reale adaequate diuiditur in esse Dei, & in esse creaturae, ita ut nullum detur ens reale, quod non comprehendatur sub aliquo ex his extremis: ergo terminatio illa &c.

Nec potest dici in sententia P. Suarez, talem terminationem esse ens creatum distinctum realiter ab esse dei, tum quia ipse late probat actum liberum Dei non constitui per aliquid creatum, & per aliquid extrinsecum ipsi, sed terminatio illa constituit formalissime ex P. Suarez actum liberum Dei: ergo terminatio illa non est esse creatum; quia iam incederet P. Suar. in eam sententiam, quam late impugnatur, ac proinde sibi ipsi contradiceret, & praeterea contra ipsum insurgerent omnia argumenta, quae contra opinionem Patris Herize supra adduximus, praeterea aliquid maius inconueniens sequeretur contra Patrem Suarez ex principiis eiusdem, quia P. Suarez asserit, totum, & adaequatum actum liberum esse intrinsece in Deo; quia est actus vitalis, & perfectio ipsius, ac per consequens non posse compleri per denominationem extrinsecam sumptam à creatura, aut ab aliquo extra Deum, sicut actus vitalis Angeli, quia talis est non potest compleri per aliquid extrinsecum, sed adaequate, & totaliter est intrinsece in ipso Angelo.

Sed terminatio illa pertinet ad constitutum essentialiter ultimum talis actus liberi Dei: ergo actus liber dei secundum illam terminationem intrinsece est in deo, quia intrinsece constituitur ab illa in esse volentis liber, ac vitaliter: ergo si terminatio est aliquid creatum, erit intrinsece in ipso deo aliquid creatum; & aliquid creatum similiter constituit formaliter in perfectione viventis, ac volentis ipsum deum: sed hoc est summum absurdum, nam in Concilio Remensi contra Gilbertum Porret. aperte definitum est quidquid in deo est, deum esse, & non creaturam: ergo si tu asseris, terminationem illam esse intrinsece in deo, & simul asseris terminationem illam esse quid creatum, ex diametro sine dubio te opponis definitioni Concilij Remensis.

Deinde eadem inconuenientia, quae contra Caietanum eruit, contra te ipsum erueretur; componeretur enim deus intrinsece ex esse diuino & esse creato, &c. ergo nullo modo potest dici, terminationem illam, per quam intrinsece, ac formaliter constituitur actus liber dei, esse ens creatum: ergo solum restat dicendum, primum membrum divisionis, scilicet terminationem illam esse ipsum esse Dei: ergo evidenter sequitur, quod si actus liber Dei est liber, & contingens quoad terminationem, esse liberum, & contingentem quo ad esse dei; patet consequentia, quia terminatio illa est esse Dei per vos, sed per vos etiam terminatio illa est libera, & contingens: ergo per vos esse dei debet esse liberum, & contingens, quare si non potest dici esse Dei esse liberum, & contingens, similiter nec poterit dici, esse liberam, & contingentem terminationem, unde sicut negas, actum liberum esse, similiter se talem, & esse contingentem quoad esse, similiter debes negare, esse contingentem, & liberum quoad terminationem, & è contra, si concedis terminationem esse contingentem, & negas, esse Dei esse contingens, concedendo esse Dei